

¿Seoane e as andoriñas? A prol da integración das artes

Antón Casal

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

CASAL, ANTÓN (2011 [1994]). “¿Seoane e as andoriñas? A prol da integración das artes”. En *Commemoración das Letras Galegas 1994 na Universitat de Barcelona. Homenaxe a Luís Seoane (Buenos Aires, 1910-A Coruña, 1979)*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 15-17. Reedición en *poesiagalega.org*. Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura.
<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/659>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

CASAL, ANTÓN (1994). “¿Seoane e as andoriñas? A prol da integración das artes”. En *Commemoración das Letras Galegas 1994 na Universitat de Barcelona. Homenaxe a Luís Seoane (Buenos Aires, 1910-A Coruña, 1979)*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 15-17.

* Edición dispoñíbel desde o 18 de abril de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

¿SEOANE E AS ANDORIÑAS? A PROL DA INTEGRACION DAS ARTES

por Antón Casal.

A quen pregunte o que **Seoane e as Andoriñas** é podémoslle responder que se trata sinxelamente dun bosquejo dramático que naceu entre os estudantes universitarios dun Obradoiro de Fala Galega a máis de mil quilómetros do Noroeste como un xogo de voces e figuras sobre a Galicia emigrante -de aí, o seu subtítulo de “Tríptico da Nación Pantasma”. Un paseo por unha pequena exposición da obra plástica e poética do autor, o relato íntimo dunha historia -a sempiterna historia- de emigrados, un retábulo político sobre as luces e as sombras do exilio forzado, ou simplemente un concerto polifónico de arias, concertantes e balbordes corais revoando como unha bandada de andoriñas ó redor da casa das palabras e imaxes de Luís Seoane. Pois de todo iso hai un pouco na nosa proposta rapsódica.

Así e todo, a definición se cadra máis cumprida e que máis nos satisface é a de amosar unha panorámica crítica sobre a vida e a obra dun artista integral dos máis representativos do pobo galego no século XX, ollada en perspectiva escénica a vista de paxaro. Do mesmo paxaro que encantou no bosque a Ero de Armenteira, quen por certo tamén se aparece fugazmente no bosque da nosa artimaña.

Unhas veces choqueiro e ledó, outras veces agre e violento, o protagonista -como quen nos abre o seu **fardel de esiliado**- vainos ofrecendo pinceladas dun País en diáspora, de sombras, ilusións e desesperanzas proxectadas en múltiples ecos, dando fe de vida e da paixón dun pobo aberto a tódalas formas da dor e da beleza, de xeito que o resultado sexa un cadro complexo, extraño, pero intimamente recoñecible como os vellos retratos familiares.

Sobre o lenzo da escena, con tres lances ben diferenciados, o pincel vai debuxando axilmente a trazos líricos, épicos e dramáticos secuencias fabulosas e reais, retratos históricos e inventados, sintetizándoo todo no tremor do universo íntimo, na nódoa do Sentimiento (¿morriña?, ¿saudade?, ¿deserción?, ¿impotencia?...) dunhas xentes que latexan ó ritmo dun único corazón, espelladas nas lembranzas e vivencias do artista.

Esencialmente, todo iso estaba latente nos textos de Seoane, na súa obra pictórica, nos testemuños do seu compromiso cívico; pero a extracción das ideas, a fasquía formal, a súa conxunción harmónica como espectáculo, a dramaturxia artística en fin pertécelle a Camilo Valdehorras quen soubo artellar con tódolos materiais unha peza de autor, na miña opinión, moi meritoria.

César del Caño dirixe con eficacia o Coro, que funciona como pretexto xerador da trama, en pezas tradicionais -adaptación de coñecidas baladas de mestres como X. Baldomir, P. Veiga e outros- así como en partituras da súa creación sobre textos de Seoane pensadas especialmente para esta Rapsodia, nas que amosa a fina sensibilidade melódica e rítmica da súa estética musical.

Gratidade máxima merecen o entusiasmo e adicación desinteresada de rapsodas e coristas, auténticos heroes do proxecto; a premura na realización plástica das máscaras do pintor Alfredo Salom -á procura dunha persoal mestura de expresionismo e medievalismo de inspiración seoanesca-; e a habelencia técnica de Dídac Rosas á fronte do aparello escénico de imaxes, luz e son.

Así mesmo, vaia o noso recoñecemento ós técnicos, conserxes e administrativos da Universitat, e á colaboración en fin de cantos dun xeito ou doutro partillaron a elaboración deste modesto retábulo verbal co que ve a primeira luz a **Aula Universitaria Galega de Teatro de Barcelona**. Un emprendemento tan ilusionado canto riscooso que se acobilla na aura deses dous homes fundamentais no progreso da conciencia humanística da Galicia contemporánea: Seoane e Blanco Amor, lumieiras da galegitude feita arte dramática.

O espírito nado deste binomio e o unánime respaldo de tantos foron pulos fundamentais para asumirmos este fermoso desafío. Un reto, aínda que eivado de orzamento e cos escasos tempos de ensaio roubados ó propio lecer persoal, encarado cunha paixón e responsabilidade análogos ós que Seoane puxo en canto realizou en servizo de Galicia e da súa xente. A prol da elevación das conciencias, do perfeccionamento da propia identidade e da interacción das artes. Oxalá non sexa o derradeiro. E que vostedes o disfruten.

Antón Casal

* * *

ANTÓN CASAL, intérprete principal e director escénico de **Seoane e as Andoriñas**, naceu en Santiago de Compostela en 1954. Logo de máis de vinte anos adicados á arte escénica é acredor dun ben gañado prestixio como actor entre os medios afeccionados e profesionais de Galicia.

Dende 1972 ata 1984 a súa traxectoria artística estivo unida ó Grupo DITEA, de Compostela, en condición de actor, músico e axudante de dirección de Agustín Magán, o vello mestre fundador desde lonxevo e célebre grupo de Cámara galego, fundado en 1960 e aínda en activo. Nesta xeira participa en máis de dez montaxes entre as que destacan as seguintes: **Morte e Vida Severina**, de João Cabral de Melo Neto, **A Barca do Inferno** (1974), de Gil Vicente, **O Retábulo do Flautista** (1975), de Jordi Teixidor, **Rosas Vermellas para min** (1976), de Sean O'Casey e **Mesmo semellaban bruxas** (1984), de Agustín Magán. No labor de difusión deste repertorio co Grupo Ditea percorre a práctica totalidade do País galego e participa en varias edicións da Mostra de Teatro **Abrente** de Ribadavia.

Entre 1980 e 1984, cadrando coa súa estadía como profesor en Vigo, intégrase como actor no Grupo Máscara-17 desta cidade co que leva a escena entre outras as pezas **Emigrados**, de Mrozek e **Por-dios-Eros**, montaxe de creación colectiva do grupo que acadou excelente éxito de crítica.

Xa en Catalunya, dende 1986 colabora con Manuel Martínez Llanas e Carlos Rubio na dirección e montaxe de pezas de teatro escolar no Institut de Batxillerat "Terra Roja", de Santa Coloma de Gramenet. Entre outras, actúa nas montaxes intitoladas **Maldita Película** e **Escribe tu canción** de M. Martínez Llanas. En 1989 fai tamén parte como intérprete do Grupo Birloque de Barcelona co que pon escena a peza **La conferencia**, de M. M. Llanas. Así mesmo, tén participado como actor cinematográfico en varias curtametraxes, entre as que salienta **Mamasunción** (1985), de Chano Piñeiro.

Polo talento artístico, polo dominio do oficio actoral así como pola súa inxel e xenerosa humanidade fógome en consignar que a presenza e contributo de Antón Casal constitúen alicerce decisivo na creación da nosa **Aula Universitaria Galega de Teatro** e da Rapsodia coa que principia a súa andaina.